

ASO Başkanı Nurettin ÖZDEBİR- Nisan 2022 Meclis Konuşma Metni

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis üyeleri,

Aslında son bir aydan bu yana hem dünyada hem de ülkemizde ekonomi tarafından çok büyük değişiklikler olmadı. Yüksek enflasyon, düşük büyüme, Rusya-Ukrayna savaşı ve FED tarafında önden yüklemeli faiz artışı ve bilanço küçültme beklentileri, gelişmekte olan ülkelerde zorlayıcı etkilere neden olmaya devam ediyor.

Bu zorlayıcı nedenler, ülkelerin mevcut küresel piyasalara bağımlılık düzeyine göre farklı etkiler ortaya çıkartacaktır.

Yüksek enflasyon endişeleri birçok ülkeyi faiz artışı konusunda zorlarken, likiditenin küresel bazda çekilmesi, istihdam ve düşük büyüme endişelerini de her geçen gün arttırmaya devam ediyor.

Öte yandan Dünya Bankası, Avrupa ve Orta Asya (ECA) Bölgesi Ekonomilerine yönelik yayınladığı güncelleme raporunda, 2022'de bölge ekonomisinde yüzde 4,1 oranında küçülme beklendiğini ve bu oranın COVID-19 salgınından daha büyük bir etki anlamına geldiğini kaydetti.

Rapora göre savaşın Avrupa ve bütün dünyada ekonomik kayba yol açacağı, ancak bu bölgede yer alan gelişmekte olan ülkeleri ise daha sert etkileyeceği ifade edilmektedir.

IMF ise, Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda savaş nedeniyle artan risklere atıfta bulunarak, küresel büyüme tahminlerini yüzde 4,4'ten yüzde 3,6'ya düşürdü.

Raporda özellikle, artık kalıcı enflasyona hazır olunması gerektiği ifade edilirken; bir yandan büyüme endişeleri, diğer yandan da yüksek enflasyonun karşısından Merkez Bankalarının denge sağlamada güçlüklerle karşılaşacaklarının altı çizildi.

Dünya Ticaret Örgütü'nün Rusya-Ukrayna savaşı sonrasının olası etkilerini ortaya koyduğu 2022-2023 projeksiyonunda ise, 2021 yılında dünya ticaret hacminde %9,8 artış söz konusu iken, 2022'de bu oranın %3'e düşeceği öngörülüyor.

Bizim için önemli bir pazar olan Avrupa da ise 2022'de projeksiyonunda ihracatın %2,9 seviyesine düşmesi öngörülürken, ithalat tarafının ise %3,7 seviyesine gerileyeceği tahmin ediliyor.

Küresel büyüme ve enflasyon kaygılarının arttığı bu süreçte, içeride ise artan enerji ve emtia fiyatları, ivme kaybeden güven endeksleri, yüksek ülke risk primi, kur ve enflasyonu düşük tutmaya çalışan politika tercihi ile cari fazla ve ekonomik büyüme beklentileri maalesef zorlaşıyor.

Diğer taraftan özellikle Rusya-Ukrayna savaşı ile daha da artan petrol fiyatları üretim maliyetlerini etkilerken, bu da toplumun satın alma gücü üzerinde olumsuz etki yaratmaya devam ediyor.

Savaş, özellikle ithalat maliyetlerinde ciddi artışa neden olurken, üretimin önünde önemli bir kısıt olarak karşımızda duruyor.

Değerli Meclis Üyeleri,

Makroekonomik istikrarın sağlanmasındaki en önemli çıpalardan birisi kur artışlarının kontrol altına alınması ve oynaklığın azaltılmasıdır. Herhangi bir şokun ortaya çıkmaması durumunda, kur korumalı mevduat sistemi önemli bir tampon görevi üstleniyor.

ASO Başkanı Nurettin ÖZDEBİR- Nisan 2022 Meclis Konuşma Metni

Bu enstrümanın da katkısıyla son aylarda yüksek cari açık rakamlarına rağmen kurun belirli seviyede kalmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Bu riskler karşısında diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizin de büyüme rakamları uluslararası kuruluşlar tarafından aşağı yönlü revize edildi. Dünya Bankası, Türkiye'nin 2022 büyüme tahminini %2'den %1,4'e, IMF ise %3,3'ten %2,7'ye, 2023 tahminini de %3,3'ten %3'e düşürdü.

Değerli Meclis Üyeleri,

Makroekonomik değişkenlerle ilgili görüşlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Yılın ilk çeyreğinde, özellikle sanayinin desteği ile beklentilerin üzerinde gerçekleşen ihracat artışıyla önemli bir büyüme rakamı görebiliriz.

Lakin ikinci çeyrekte, savaşın da etkisiyle artan maliyetler ve enflasyondaki belirsizlik, hem tüketim hem de yatırımları olumsuz etkileyerek, büyümeyi aşağıya çekme olasılığını güçlendiriyor.

İhracatta ivmelenmeyle, iç talepten daha ziyade dış talebe dayalı bir büyüme stratejisi ortaya koyuyoruz. Bunun sürdürülebilirliği için ihracat tarafında kapasite artırıcı yatırımların devreye girmesi gerekiyor.

Diğer yandan enflasyon eğilimleri küresel bazda bozulmaya devam ederken, ülkemizin artan enflasyon seviyesi ile birçok ülkeden keskin bir şekilde ayrıştığını görüyoruz.

Enflasyon birleşenlerinde dışardan kaynaklanan enflasyon baskısı var. Ancak enflasyonun çok büyük kısmı iç kaynaklı olup; kur artışı, atalet, beklentilerin bozulması ve tercih edilen para politikasının bunda önemli bir etkisi var.

Bugün ülkemizin en önemli ve en önceliklendirilmesi gereken sorunu enflasyondur. Yüksek enflasyon artışı hane halkının yaşam maliyetini artırırken, reel sektörün yatırım kararlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Şu anda görünen mevcut politika tercihimiz, enflasyonun kendi kendine düşeceği beklentisidir. Özellikle maliye politikasının göreceli olarak kontrollü tutulup, para politikasının gevşek tutulduğu bir politika tercihinde enflasyonla mücadele zorlaşacaktır.

Ünlü ekonomist Paul Krugman'ın ifade ettiği gibi, "Para arzını arttırmak çok fazla tatlı yemek gibidir. Yerken kendinizi iyi hissedersiniz. Ama faturası sonra çıkar".

Yıl sonunda baz etkisiyle enflasyonda bir düşüş beklentisi söz konusu. Lakin bu durumun enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması durumunda gerçekleşeceğini de unutmamak gerekiyor. Baz etkisi yıl sonunda beklentilerden farklı olarak gerçekleşmeyebilir.

Enflasyonun düşmesinde en önemli çıpa döviz kurudur. Kur Korumalı Mevduat ile kurları bu seviyede tutabilirsek enflasyonun artış hızını düşürebiliriz.

Sonrasında ise, etkin ve güvenilirliği yüksek bir enflasyonla mücadele programının devreye girmesi gerekiyor. Orta vadeli ve inandırıcılığı yüksek bir program, enflasyon seviyesinde beklentileri aşağı çekerek, ekonominin dezenflasyonist bir sürece girmesine katkı sağlayabilir. Enflasyonla mücadelede en önemli çıpanın disiplinli ve kredibilitesi yüksek bir para politikası olduğu unutulmamalıdır.

Konuşmamın başında anlattığım nedenlerle yükselen petrol fiyatları, önümüzdeki dönemde enflasyon eğilimlerinin daha da bozulmasına neden olabilecektir.

ASO Başkanı Nurettin ÖZDEBİR- Nisan 2022 Meclis Konuşma Metni

Diğer taraftan enflasyon, yurt içinde belirsizliği artıran, ara mallardaki yüksek fiyat artışları kanalıyla üretimde aksamalara yol açan ve uluslararası piyasalarda rekabet gücümüzü aşındıran etkileriyle, hâlihazırda reel sektörün karşı karşıya kaldığı zorlukların derecesini artırmaktadır.

Gıda fiyatlarındaki artış, enflasyon seviyesini yukarı çeken önemli sorunların başında geliyor. Gıda konusunu sadece enflasyonu arttırıcı etkisi üzerinden değil, bir güvenlik sorunu olarak topyekün ele almamız gerektiğini düşünüyorum.

Artan dünya nüfusu ve küresel iklim değişikliği gıda arzını azaltırken, gıda üretiminin ihtiyaçları karşılamayacağı kaygısı artıyor. BM Gıda ve Tarım Örgütü'ne göre, 30 yıl sonra 10 milyara ulaşacak dünya nüfusunun ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için tarımsal üretimi yüzde 50 artırmak gerekiyor.

İklim değişiklikleri, artan sıcaklıklar ve azalan yağışların neden olduğu kuraklıklar, gıda üretimi ve stokların azalmasına neden olurken, FAO Gıda Fiyat Endeksi, Mart'ta ortalama 159,3 puan ile aylık bazda %12,6 artarken, yıllık bazda ise %33,6 yükseldi.

Böylece Endeks, 1990'daki başlangıcından bu yana yeni bir tarihi rekor kırdı. Diğer yandan, FAO bitkisel yağ, Hububat, süt ürünleri, et ve şeker fiyat endeksindeki artışlar da devam ediyor.

Gıda arzı gelecek dönemde en çok konuşacağımız konuların başında gelecek. Tarım politikalarının çok acil bir şekilde, bütüncül bir yaklaşımla yeniden ele alınması bir zaruret halini almıştır.

Belki çok acil olarak ekilmeyen arazilerden emlak vergisi alınması uygulamasına geçilmesi, bu arazilerin ekilebilmesi için bir yöntem olarak uygulanabilir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Sanayi sektörünün katkısıyla ekonominin arz tarafı güçlü kalmaya devam ediyor. Şubat ayında piyasa beklentileri üzerinde bir artış gerçekleşti, Ocak ayında olduğu gibi Şubat ayında sanayi tarafında kuvvetli seyir devam ediyor.

Özellikle sanayi üretimdeki alt kalemlerin hemen hemen tamamının aylık ve yıllık bazda pozitif bir seyre döndüğünü görüyoruz.

Mart ayında, Rusya-Ukrayna savaşıyla artan ithalat maliyetlerinin üretim ve ihracat üzerinde olumsuz etkileriyle, sanayi üretiminde bir ivme kaybı ortaya çıkabilir.

İçeride ise artan enerji ve emtia fiyatları, ivme kaybeden güven endeksleri, yükselen ülke risk primi, kur ve enflasyonu düşük tutmaya çalışan politika tercihi ile cari denge beklentileri bozulmaya devam ediyor.

Cari açıkta şubat ayında aylık 5,1 milyar dolar seviyesi görüldü ve yıllık bazda yeniden 21,8 milyar dolar seviyesine yükseldi.

Ülkemize özgü; tasarruf yetersizliği, dış ticaret açığının artması, ihracatın ithalata bağımlılığının artması, enerji tüketiminde giderek artan oranda dışa bağımlılık gibi yapısal sebepler maalesef cari dengeyi bozmaya devam ediyor.

Mart ayında dış ticaret açığının 8 milyar dolara ulaşması, cari açığı 25 milyar doları seviyesinin üzerine çıkartabilir.

ASO Başkanı Nurettin ÖZDEBİR- Nisan 2022 Meclis Konuşma Metni

Bu arada size Ankara ile ilgili güzel bir rakam vereyim. Ankara ihracatında ivmelenme devam ediyor. Mart ayında Ankara'nın ihracatı ilk kez aylık bazda 1 milyar doların üzerine çıktı ve 1 milyar 35 milyon dolar oldu. Üç aylık ihracatımız da 2,5 milyar doların üstüne çıktı.

Umarım kısa bir zamanda önce Gaziantep'e kaptırdığımız 5.'liği geri alıp, daha sonra da Ankara'yı daha yukarılarda hak ettiği yere hep birlikte taşıyacağız.

Değerli Meclis Üyeleri,

Kısa birkaç konuyla konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımız geçen haftalarda mesleki deneyim kazanımı sağlamak ve istihdam edilebilirliği artırmak amacıyla yapılan işbaşı eğitim programını açıkladı.

Programı kapsamında mevcut çalışanlarının üzerine ilave istihdam taahhüt eden firmaların işe alacakları her çalışanın 3 veya 6 ay boyunca tüm ücretleriyle sosyal güvenlik primlerinin Çalışma Bakanlığımız tarafından karşılanması istihdam yaratma kapasitesi açısından önemli bir kazanç sağlayacaktır.

Diğer yandan Merkez Bankası geçen haftalarda yayınladığı genelge ile 18 Nisan itibariyle %25 olan ihracat döviz gelirlerinin Merkez Bankasına satış oranını %40'a çıkardı.

Bu uygulama ile Merkez Bankası (250 milyar ihracat yani 100 milyar dolar MB kasasına giriyor) kurları belirli bir seviyede tutma noktasında katkı sağlayacaktır.

Ancak diğer taraftan ihracatçılarımızın büyük bir kısmının döviz cinsinden borçlarının varlığı dikkate alındığında, döviz gelirlerinin %40'nı Merkez Bankasına satma zorunluluğu, firmaların döviz açık pozisyonlarının artmasına ve finansal yapılarının bozulmasına neden olacağı da unutulmamalıdır.

Son dönemde ihracatçıların maliyetleri ciddi anlamda artarken, karlılıkların azaldığı bir dönemde böyle bir uygulama firmalar açısından olumsuz bir etki ortaya çıkartacaktır.

İhracatı önceliklendirdiğimiz bir ekonomi modelinde bu tür uygulamaların yanlış algılamalara neden olabileceği de unutulmamalıdır.

Sözlerime burada son verirken, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma günü ile Ramazan Bayramınızı da kutluyor, bayramın ülkemize sağlık huzur ve mutluluk getirmesini diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.